

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 2, Article Number: 1C0537

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: January 2012

Accepted: April 2012

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Recep Özkan

Nigde University

recepozkan33@hotmail.com

Nigde-Turkey

RESİM (GÖRSEL SANATLAR), MÜZİK VE BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN BİREYSEL GELİŞİM VE SOSYALLEŞME AÇISINDAN ÖNEMİ

ÖZET

Resim, müzik ve beden eğitimi dersleri öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerini en fazla destekleyen dersler arasındadır. Bu dersler öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine, yaratıcılıklarını geliştirmelerine, estetik gelişim sağlamalarına, özgüven kazanmalarına ve kendilerini tanımalarına dönem itibariyle en fazla katkı sağlayacak derslerdir. Dolayısıyla bu derslerin bu özellikleri nedeniyle amaçlarına uygun kullanılması da önemlidir. Bu çalışmada, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi, resim ve müzik derslerini nasıl işledikleri, derslerin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını ve bu derslere ilköğretim sınıf öğretmenlerinin bakış açılarının tespitinin yapılması amaçlanmıştır. Araştırma tarama modeli niteliğinde olup literatür taraması, görüşme teknikleri kullanılmıştır. Örneklem belirlenmesinde örnekleme yoluna gidilmemiş olup, gönüllülük esasına dayalı olarak katılmayı kabul eden 12 ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Belirtilen derslerin amaçlarına uygun işlenmediği, öğrencilerin bireysel gelişim ve sosyalleşmelerine gereken katkıyı sağlayamadığı, öğretmenlerin bu dersler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Gelişim, Sosyalleşme, Beden Eğitimi, Resim, Müzik Dersleri

IMPORTANCE OF PHYSICAL EDUCATION, MUSIC AND ART (VISUAL ART) COURSES IN TERMS OF INDIVIDUAL DEVELOPMENT AND SOCIALISATION

ABSTRACT

Art, music and physical education courses are among the lessons supporting the students' physical, intellectual and mental development, most. These courses are the most contributing lessons to students' expressing themselves, developing creativity, providing aesthetic development, acquiring self-confidence and recognizing themselves in respect of period. Consequently, it is important that these courses' being used in accordance with their aims because of qualifications. Within this analyse, it is targeted to determine how primary school teachers teach the physical education, music and art courses, whether these courses are carried out in accordance with their aims or not and the point of view of primary school teachers. This analyse has the quality of scanning model, Methods of literature scanning, interview and observation have been used. The way of assigning segment has not been followed, twelve Primary School, Level I teachers, who admitted to attend on the base of volunteering, have been interviewed. It has been determined that these courses have not been taught in accordance with these aims, can not provide necessary contribution to students' individual development and socialisation, teachers do not have enough knowledge of teaching these courses and subjects which could not be taught at the right time are thought during these lessons.

Keywords: Individual Development, Socialisation, Courses of Physical Education, Music, Art

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İlköğretimin temel hedefi, ilköğretim çağındaki çocuklara etkili bir rehberlik ve danışmanlık hizmeti ile onları ilgi, yetenek, gelişim ve öğrenme özellikleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenim kurumuna hazırlamaktır. Bu hedefi gerçekleştirmek; bedensel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal yönden sağlıklı bireyler olmalarını sağlamak, bilinçli bir üretici, iyi bir tüketici, iyi bir vatandaş olmanın temellerini oluşturarak çağdaş bir insan yetiştirmekle mümkündür. Böylesine önemli bir hedefi üstlenen bu kademede ise nitelik geliştirmek önemlidir. İlköğretimde niteliği geliştirmek üzere sistemi oluşturan tüm öğelerin birlikte geliştirilmesi amaçlanmalıdır. İlköğretim sisteminin işleyişini doğrudan etkileyen etmenler öğretim programları, öğretme-öğrenme ortamları, öğretmen, yönetici, müfettiş nitelikleri, ana-baba tutumları ve diğer çevreler olarak belirtilir. (yerel yönetim kurumları, sivil toplum örgütleri, vb.) (Özel İhtisas Komisyonları Raporu, 1999).

İlköğretim kurumlarının, çocuklar için ilgi çekici, bulunmaktan zevk aldıkları çocuk dostu ortamlar olabilmesi için, özellikle ilk beş yılda öğretim programlarında çocukların oyun yoluyla, müzikle, resimle, yaratıcı dramayla, dansla, hareket ederek, araştırarak, keşfederek öğrenmelerini sağlayacak eğitim durumlarına yer verilmelidir ve temel olarak çocuğun kendi içindeki ilerlemesi dikkate alınarak sınav durumları, ölçme ve değerlendirme teknikleri uygulanmalıdır. Bilgi teknolojileri, resim, müzik, beden eğitimi ve yaratıcı drama gibi dersler; gerek ilgili gerekse diğer derslerde öğretme-öğrenme aracı olarak eğitim programlarında hak ettiği yere getirilmelidir (Özel İhtisas Komisyonları Raporu, 1999).

İlköğretim dönemi bireylerin duyuşsal olarak dış etkenlere en çok açık oldukları dönemdir. Bu dönem; bireyin kendini dışa vurma, içinde yaşadığı ortamı tanıma, bir değer olduğunun bilincine vararak kişiliğini kanıtlama dönemi olarak da nitelendirilebilir. Ayrıca bu dönemde birey sosyalleşmesi için temel oluşturacak sosyalleşme becerilerinin kavratılması söz konusudur. Bireyler ilköğretim döneminde aldıkları dersler aracılığıyla algılama, düşünme ve bedensel eylemlere katılma süreçleri içerisinde kendilerini ifade ederler. Özellikle resim, müzik ve beden eğitimi dersleri, güçlü anlatım araçları olarak çocuğun iç dünyası ve büyüme sürecine önemli katkılar sağlar. Bireylerin benmerkezci bakış açısından uzaklaşması, geniş bir toplumsal çevrenin üyesi olduğunun farkına varması ve kendini toplumsal çevrede rahatlıkla ifade edebilmesi bu dersler aracılığıyla daha rahat sağlanabilmektedir. Bireylerin, hem bireysel hareketliliği hem de grup hareketliliği sosyalleşme açısından önemlidir. Bu derslerin genel özellikleri ise hem bireysel hem de grup çalışmalarını içermesidir. Belirtilen derslerde yapılacak iyi bir rehberlik ve öğretim faaliyetleriyle bu iki özelliğin kazandırılması gerekmektedir.

Toplum hayatına katılabilmek; toplumsal refahtan pay alabilmek için gerekli ve kaçınılmaz olan standart arayışı (Doğan, 2002) olarak tanımlanan bireysel gelişim, bireyin toplum içindeki yerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır. Bu durum beraberinde sosyalleşmeyi de ortaya çıkarmaktadır. Sosyalleşme ise, insan yavrusunun toplumun bir üyesi haline gelmesidir, yani ailesinin, akraba ve komşuluk düzeyinin, şehir ve köyünün ve nihayet milletinin bir parçası olduğunu öğrenmesidir (Kağıtçıbaşı, 1985).

Çocuk, dünyayı kendi algılayışı kadarıyla görür ve biçimlendirir. Çocuğun yaratıcılığı dolayısıyla sosyalliği, içine girip çıktığı sosyal ortamlarda öğrendikleri kadarıyla gelişir. Dünyaya bakışını ve yaşam biçimini gördükleri ve öğrendikleri kadarıyla tavır ve davranışlarına yansıtır. Her çocuğun yapısında doğumla birlikte belli oranlarda yaratıcılık vardır. Çocuğun yapısında var olan yaratıcılık ve sanat anlayışının geliştirilmesi, belirtilen derslerin hedeflerine uygun olarak işlenmesi ve bu derslere gereken önemin verilmesiyle doğrudan ilgilidir. Çağdaş eğitim bireylere bilgi aktarımı yanında beceri kazanmayı, ilgi ve yetenekleri gerçekleştirmeyi, bireyde var olan yaratıcılık yeteneğini açığa çıkararak, topluma yapıcı, yaratıcı ve üretici kişiler kazandırmayı amaçlamaktadır (Aral, 1999)

Birey sosyalleşmesinde estetik eğitimi önemli bir yere sahiptir. Özellikle ilköğretim dönemi, bireylerin sosyal bir varlık olarak gelişmesinde estetik eğitiminin kazandırılması için önemlidir. Estetik eğitiminin uygulama alanları içerisinde ise beden eğitimi, resim ve müzik dersleri önemli bir yer tutar. Bu dersler aracılığıyla bireylerin kendilerini tanımaları, yeteneklerini keşfetmeleri ve böylece yaptıkları her işte estetik davranışları sağlanabilmektedir.

Her şeyin ekonomik güçle ölçüldüğü, insanın sadece bir üretim aracı olarak görüldüğü ve bu doğrultuda yetiştirilmesine çalışıldığı bir dünya oluşturulmaya çalışılmaktadır. Saygınlığı kazandırdığı parayla ölçülen mesleklere artan ilgi nedeniyle, öğrencilerin üniversiteye girme yarışı içine sokulmaları, okullardaki derslerin dil ve sayı üzerine yoğunlaştırılmasını ortaya çıkarmış, resim, müzik ve beden eğitimi dersleri ise öğretim programlarının peşinde sürüklenen bir takıntı durumuna düşürülmüştür (Kırıçoğlu, 1990). Dolayısıyla öğrencilerin, belirtilen meslek gruplarına hazırlayan okulları kazanabilmeleri için sadece sınava yönelik hazırlanması gereği ortaya çıkmış, kendini ifade, kararlarında başkalarına bağımlı olmadan hareket etme, yaratıcılık, sosyal olma vb. özellikleri ikinci plana atılmış hatta hiç dikkate alınmamıştır. Özellikle eğitim seviyesi yüksek aileler, daha ilköğretim birinci sınıftan itibaren çocuklarını -sistemin gereği olarak- sınavlara hazırlama yönünde bir programa tabi tutulması noktasında öğretmenlere baskı uygulamaktadırlar. Bu durumun çocuğun sosyalliğini olumsuz etkileyebileceği söylendiğinde de, "ama hocam sistem böyle ne yapabiliriz ki, SBS (seviye belirleme sınavı), ÖSS (öğrenci seçme sınavı) sınavlarda test önemli" vb. ifadelerle yer vermektedirler.

Sık sık gerçekleştirilen program değişiklikleri, kısa vadeli eğitim politikaları ve bir sistemin yerli yerine oturtulmadan tekrar sistem değişikliğine gidilmesi gibi uygulamalar, öğretmenleri kendi bildikleri gibi sistemi uygulamaya itmiştir. Özellikle son dönemde sınav (test) merkezli eğitim anlayışı hem velileri hem de öğretmenleri, öğrencinin kısa yoldan cevaba ulaşmasını sağlayacak uygulamalara gitmelerini zorunlu hale getirmiştir. Durum böyle olunca da öğrencinin bireysel gelişimi ve sosyalleşmesi önemsenmemiş, "hele bir sınavı kazansın diğerleri arkadan nasıl olsa gelir" anlayışını ön plana çıkarmıştır. Bu ve benzeri nedenlerle ilköğretimde daha çok sınavlarda soru olarak öğrenci karşısına çıkan konuları içeren dersler ele alınmaya başlanmıştır. Resim, müzik ve beden eğitimi dersleri ikinci plana itilmiştir. Hatta bu dersler, diğer derslerde geri kalan konuların tamamlanması için birer fırsat olarak görülmüştür. Öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınmadan, sistem gereği olarak, sınava hazırlığın temel amaç durumuna gelmesi sağlanmıştır. Oysaki ilköğretim içerisinde önemli bir yere sahip olması gereken bu dersler, diğer alanlara göre kendine özgü bir takım kuralları olan, yaratıcılığı ve estetik kaygıyı geliştiren, bireylerin kendi yeteneklerini tanımalarına yardımcı olan, hem bireysel gelişimleri hem de sosyalleşmelerini sağlayan derslerdir.

Beden eğitimi, resim ve müzik dersleri yoluyla çocuk kendini tanır, fiziksel özelliklerinin ve yeteneklerinin farkına varır. Kendinden hem daha çok yetenekli hem de daha az yetenekli bireyler olduğunu fark eder. Kendinden daha az yetenekli olanları küçük görmemeyi, kendinden daha çok yetenekli olanları takdir etmeyi öğrenir. Dolayısıyla rekabet etmeyi öğrenir. Rekabet ise iki veya daha çok bireyin bir şeyi başarmada birbiriyle yarışmaya girdikleri uyarıcı bir süreçtir. Gelişmiş ve esnek kültürlerde sosyal öğrenme de son derece rekabetçidir (Fichter, 1994). Bu dersler aracılığıyla rekabetin en uygun koşullarda yaşanılmasına olanak sağlanır. Başkalarıyla ilişki kurma sosyal öğrenmenin temel koşuludur. Başkalarıyla ilişki kurma becerilerinin gelişmesinde belirtilen üç dersin önemli yeri vardır. Kişinin yaşantısındaki ilişkilerin sayısı ve çeşitliliğinin artması onun toplumsallaşma derecesi ile ilgili bir fikir verebilir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Toplumsal yaşamda, bireyin kendisini hem bedenen hem de ruhen yorgun hissetmesine neden olan yoğun bir çalışma temposu söz konusudur. Bu nedenle sosyal ve kültürel etkinliklerin yapıldığı alanlar, ortaya çıkan yorgunlukların birazda olsa giderilmeye çalışıldığı yerler olabilmektedir. Beden eğitimi, resim ve müzik dersleri aynı zamanda bireyler arasındaki milli duyguyu besleyen ve onları ortak amaçlara yönelten (Balçioğlu, 2003) dersler ve etkinlikler olarak görülmelidir. Beden eğitimi ve sporun asıl amacı yalnız üstün nitelikli insan yetiştirmek değil sosyal insan yetiştirmektir. Belirtilen derslerin program yapılarında da bu durumu destekler ifadeler yer almaktadır. Sporda sosyalleşmek insanlar arasında yakınlığın doğması ile kaynaşmayı gerçekleştirir (Erkan, 1972). Özellikle okul öncesi ve ilköğretim çağı çocuklarında sanat eğitimi, onların estetik beğeni, bireysel farklılıklarını ortaya çıkarıcı, yaratıcılık ve yapıcı kişilik gelişimine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmelidir (Tuna, 2002).

İlköğretim döneminden itibaren, yükseköğretime kadar; bu üç dersle ilgili faaliyet alanlarında etkin olan bireylerin arkadaşlarına göre; özgüvenlerinin yüksek, yeteneklerinin farkında olan ve daha sosyal bireyler oldukları açıkça gözlenebilmektedir. Herhangi bir enstrüman çalan, bir spor dalıyla ilgilenen, okul korosunda ya da spor takımlarından birinde oynayan, resimde başarı elde eden öğrencilerin bu etkinlikler dolayısıyla içinde buldukları grupların da etkisiyle kendilerine güven duygularının diğer öğrencilere göre daha üst düzeyde olduğu görülür. Bu özellikler ise bireylerin yaşlıtlarına göre bireysel gelişim ve sosyalliklerini olumlu yönde etkilemektedir. Resim, müzik ve beden eğitimi dersleri öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerini önemli oranda etkilemektedir. Bu dersler öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine, yaratıcılıklarını geliştirmelerine, estetik gelişim sağlamalarına, özgüven kazanmalarına ve kendilerini tanımalarına dönem itibariyle en fazla katkı sağlayacak derslerdir. Dolayısıyla bu çalışma belirtilen derslerin özellikle ilköğretim çağı çocuklarının gelişimlerini ne derece etkilediğini belirlemek açısından önemli görülmektedir.

3. PROBLEM DURUMU (PROBLEM SITUATION)

Bireylerin gelişimlerinde çeşitli evrelerin rolü oldukça fazladır. Özellikle ilköğretim, bu dönemler içerisinde planlı, programlı ve belirlenmiş amaçlar doğrultusunda yapılması nedeniyle önem taşımaktadır. İlköğretim içerisinde bir derecelendirme yapılacak olursa, burada da birinci kademe, çocukların gelişim özellikleri nedeniyle öne çıkmaktadır.

Çocuk eğitiminde her dönemin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklere uygun faaliyetler yürütülmesi sağlıklı bireyler yetiştirmede etkili olmaktadır. İlköğretim özellikle de ilköğretim birinci kademe ve bu kademe yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak işlenip işlenmemesi bireylerin her alandaki gelişimlerine etkide bulunmaktadır. Bu kademe yer alan üç önemli (resim, müzik ve beden eğitimi) ders, gelişim yönleri açısından ele alındığında, her gelişim alanına hizmet edecek nitelikler taşıdığı görülmektedir.

Belirtilen üç ayrı ifade ve beceri dersi, öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini en fazla destekleyen dersler arasındadır. Bu dersler öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine, özgüven kazanmalarına ve kendilerini tanımalarına dönem itibariyle en fazla katkı sağlayacak derslerdir. Dolayısıyla bu derslerin belirtilen özellikleri nedeniyle amaçlarına uygun işlenmemesi, bireylerin bireysel gelişim ve sosyalleşmeleri açısından önemli bir problem olarak görülmektedir. .

Bu çalışmada, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi, resim ve müzik derslerini nasıl işledikleri, derslerin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını ve bu derslere ilköğretim sınıf öğretmenlerinin bakış açılarının tespitinin yapılması amaçlanmıştır.

4. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma tarama modeli niteliğinde olup literatür taraması, görüşme teknikleri kullanılmıştır.

Niğde İl merkezinde ve merkeze yakın ilçelerde çalışan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bilgi toplanmıştır. Bilgilerin toplanmasında "açık uçlu görüşme tekniği" uygulanarak bir kanaat çalışması yapılmıştır.

Örnekleme belirlenmesinde örnekleme yoluna gidilmemiş olup, gönüllülük esasına dayalı olarak katılmayı kabul eden 12 ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmada ele alınacak başlıklar önceden bir taslak halinde önceden belirlenmiş ve sorular bu başlıklardan yola çıkarak hazırlanmıştır. Görüşmeyi yapan kişi soruların sırasında ve tarzına görüşme sırasında karar verir (Büyüköztürk, 2008).

Bu doğrultuda ilköğretim birinci kademe 1. devrede(1-2-3. sınıf) öğretmenlerinden, her sınıftan dörder sınıf öğretmeni ile yüz yüze görüşme yapılarak; 1. Öğretmenlerin bu derslere bakış açılarının tespit edilmesi, 2. Bu derslerin amaçlarına uygun olarak işlenip işlenmediği, 3. Derslerin amaçlarına uygun olarak işlenebilmesi için yeterli imkânların okulda bulunup bulunmadığı, 4. Öğretmenlerin kendilerini, bu dersleri gerektiği gibi verebilecek yeterlilikte görüp görmedikleri, 5. Velilerin bu derslere bakış açıları, bu derslerin bireysel gelişim ve sosyalleşme açısından ne derece önemli olduğunun tespiti amaçlanmaktadır.

5. BULGULAR (FINDINGS)

Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı bireysel gelişim ve sosyalleşmesinin önemli bir kısmının ilköğretimin birinci kademesinin birinci devresinde gerçekleştiğini belirtmekle birlikte bu durumun öğretmenin bilgi ve becerisiyle doğru orantılı olduğunu da vurgulamışlardır.

Öğrencilerin bireysel gelişim ve sosyalleşmesinde hangi derslerin daha etkili olduğu noktasında ise öğretmenlerin geneli resim, müzik, beden eğitimi ve Türkçe derslerinin etkili olduğunu belirtirken, bir kısım öğretmen ise bu derslerin temelde etkili olduğunu fakat işleniş biçimi nedeniyle, bu olumlu etkinin olumsuz dahi gerçekleşebildiğini öne sürmektedirler.

İlköğretimdeki dersler içerisinde öğrencilerin bireysel gelişim ve sosyalleşmesinde, çocuğun daha rahat hareket edebilmesi açısından sadece beden eğitimi ve müzik dersleri daha etkilidir diyen öğretmenler çoğunlukta olmuştur. Çünkü "bu derslerde çocuğun sıkılması söz konusu değildir. Diğer derslere öğrenci hazırlanmamışsa, dersle ilgili ödevini yapmamışsa öğretmen ne yaparsa yapsın öğrenci sıkılacaktır. Oysaki beden eğitimi ve müzik dersleri daha çok sınıf içi uygulamalarla ve uygulanış biçimiyle öne çıkmaktadır. Öğrencinin fazla hazırlık yapmasını gerektirmeyecek, ödevi dayanmayacak faaliyetlerle işlenmektedir. Bu nedenle beden eğitimi ve müzik derslerinde öğrenci daha rahat ve istekli davranmaktadır/davranacaktır" denilmektedir.

Öğretmenler, "öğrencilerin sosyalleşmesi ve bireysel gelişimlerinin sağlanmasında daha çok hangi derslere önem verirsiniz?" sorusuna çoğunlukla, sosyal bilgiler ve Türkçe dersleri diye cevap vermişlerdir.

Öğrencilerin sosyalleşmesi için neler yaparsınız? Sorusuna öğretmenlerin farklı cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerden bir kısmı; sosyalleşme ve bireysel gelişim için öğrencileri daha çok ders içi etkinliklere katılmaya zorladıklarını, bazı öğretmenler ise öğrencileri okumaya yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu görüşte olanların yanında bazı öğretmenler de öğrencilerini sosyal etkinliklere yönlendirdiklerini söylemişlerdir. Sosyal etkinlikler olarak, kulüp faaliyetleri, tiyatro ve sinemaya gitme, yarışmalara katılma vb. etkinlikler belirtilmiştir.

Öğretmenlerin çoğunluğu resim, müzik ve beden eğitimi derslerini önemli bulduklarını, ama bu dersler için ayrılan saatlerde ve ayrıldığı

kadarıyla ders yapmadıklarını/yapmadıklarını belirtmektedirler. Buna gerekçe olarak da; "özellikle ilköğretim birinci devrede öğrencinin daha çok okuma yazma ve matematiksel becerilerle ilgili işlemlerinin öne çıktığını, bu duruma ise ister istemez izin verdiklerini" vurgulamaktadırlar. Bu derslerin ders saatlerinde daha çok matematik ve okuma-yazma becerilerine yönelik çalışmalara ağırlık verildiği görülmektedir. İki öğretmen, "ailelerin bir ve ikinci sınıftan itibaren sınavlara yönelik konuların işlenmesi yönünde baskı yaptıklarını" özellikle belirtmiştir. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin -Kasım ayında yapılan ilk veli toplantısında- velilerinin çoğunluğunun, sınıf öğretmeninden, resim, müzik ve beden eğitimi derslerinde biraz matematik ve Türkçe'ye ağırlık vermesini istemeleri bu noktada çok manidardır. Öğretmenin, "çocuklar daha okuma yazmayı öğrenmediler" ifadesi karşısında ise veliler, "olsun hocam, siz yinede bir düşünün" dedikleri görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlerin yarısı bu derslerin geri plana itilmesinin özellikle de birinci sınıfta hemen hiç yapılmamasının nedenlerini şu şekilde belirtmektedir: Halk arasında, birinci sınıf öğretmenlerinin en önemli görevinin, öğrenciye okuma yazma öğretmek olduğu anlayışının yerleşmiş olması. Öğretmenler arasında gizli-gizli ve oldukça fazla oranda rekabetin olması (bu nedenle de öğrenciye çok fazla yüklenilerek bir an önce okumayı öğrenmesi yönünde baskının her geçen gün artarak devam etmesi. Gereğinden fazla ev ödevi verilmesi. Ailelerin, çocuklarının bir an önce okuma-yazmayı öğrenmeleri için öğretmenlere psikolojik baskı yapmaları. (Bazı öğretmenler bu durumu şu ifadelerle özetlemektedirler: Öğretmenim, bizim çocuk daha harfleri tam yazamıyor. Okumaya geç mi başlayacak ne? Diğer sınıflar şu konuya gelmişler. İsterseniz biz evde fazladan çalıştıralım ya da hafta sonları rica etsek birkaç saat özel ders verebilir misini?)

Resim, müzik ve beden eğitimi derslerine ayrılan haftalık ders saatlerini gerekli etkinliklerle gereği gibi doldurabiliyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin çoğunluğu hayır cevabını vermişlerdir. "Bu dersler çocukların rahatlatma dinlenme saatleri olarak daha çok kullanılmaktadır. Çünkü öğrenciler diğer derslerde oldukça fazla yorulmaktadırlar. Zaten bu dersleri işleyecek yeteri kadar ne araç-gereç ne de fiziksel imkânlar okullarda mevcut değildir. Belki bazı şehir okullarında tam olmasa da bazı araç-gereçler vardır. Fakat özellikle köy ve kasaba okullarında bu derslerin işlenebilmesinde yardımcı olacak araç-gereç bulmak çok zor" ifadeleriyle zorluklara işaret edilmiştir. Bazı öğretmenler ise bu derslere ayrılan saatlerde özellikle okuma yazma, matematikle ilgili çalışmalar ve test çözümü yaptıklarını belirtmektedirler. Ayrıca öğretmenler, resim, müzik ve beden eğitimi derslerinin yapılmayışı ve bu derslerin ders saatlerinde diğer derslerin işlenmesine gerekçe olarak şunları söylemişlerdir: "İlköğretim öğretmenleri bu derslerle ilgili gerekli bilgi, ilgi, beceri ve yeteneğe sahip değiller. Öğretmen kendi zevk almıyor ki, öğrencilere ders işletsin. Bir enstrüman çalmayı bilen öğretmen çok az. Resim yapmasını bırakın Cin Ali bile çizemiyoruz. Beden eğitiminde de veriyoruz topu öğrencinin eline, gidin bahçede oynayın diyoruz. Tabi okul bahçesi müsait ise. Ayrıca bir de okul camlarının kırılması ve gürültü yapmaları söz konusu." Yan alan branşı bu derslerden biri olan öğretmenler ise "ister istemez daha iyi anladığımız ve bildiğimiz derslere ağırlık veriyoruz" demektedirler. Yan alanı beden eğitimi olan bir öğretmen, "ben beden derslerini mümkün olduğu kadar yapıyorum. Fakat havaların iyi olduğu zamanlar. Çünkü okul bahçesinden başka beden eğitimi yapacak alan yok. Ama resim hiç zevk almadığım bir ders. Çünkü bu derse karşı ilgim ve formasyonum yok" demiştir.

Öğretmenlerin tamamı lisans eğitimlerinde bu derslere yönelik öğretim bilgisi almadıklarını belirtmişlerdir. Yan alan olarak sadece bir ders alabildiklerini fakat o bilgilerinde uygulamadan çok teorik ağırlıklı olduğunu söylemektedirler. Lisans derslerindeki uygulama yetersizliği nedeniyle, öğretmenlikte yan alan derslerinin uygulamasında başarı elde edemediklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler bu derslerin haftalık saatlerinin, gereği gibi işlenmesi durumunda, programın yeterli olduğu noktasında birleşmektedirler. Yapılan görüşmelerde, ikinci kademe olmayan okullarda bu derslerin yukarıda da belirtilen nedenlerle gerekli şekilde işlenemediği, amaçlarının gerçekleşmediği ortaya çıkmaktadır. İkinci kademesi olan okullarda ise durumun farklı olduğu belirtilmiştir. İkinci kademe branş öğretmenlerinin bu derslere girmesi nedeniyle amaçların gerçekleşmesinin daha üst düzeyde olabileceği öğretmenlerce belirtilmektedir. Bu derslerin programda ki amaç ve konulara bağlı kalınıp kalınmadan işlenmesi, derse giren öğretmenin bilgi ve ilgisi doğrultusunda olduğu belirtilmektedir. Derslerin programlarında yer alan kazanımların öğrencilerin sosyalleşmesi ve bireysel gelişimleri açısından, derslerin hakkıyla işlenmesi durumunda yeterli olduğu noktasında ise tüm öğretmenler aynı düşüncededirler.

Özellikle görüşme yapılan öğretmenlerden yaşları 30-35 arası olanlar; öğrenciye görev ve sorumluluk vermenin bireysel gelişim ve sosyalleşme için önemli olduğunu, şu anda uygulanan programın iyi uygulanması durumunda bu konuda daha fazla etkili olabileceğini savunmuşlardır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin bir kısmı, yeni programın merkez okullarından daha çok, köy ve kasaba okullarında tam olarak uygulandığını söylemişlerdir. Öğretmenlerin bunun nedenini ise şu şekilde belirtmektedirler: Merkezdeki öğretmenlerin eski programı uygulamaya çok fazla alışmaları ve yeni program için kendilerini zorlamamaları. Merkezde çalışan öğretmenlerin, gelişme ve yenilikler karşısında kendilerini yenilememeleri, kendilerini geliştirmek için çaba göstermemeleri. Merkezde çalışan öğretmenlerin 20-25 yılın üzerinde çalışma hayatlarının olması, birçoğunun emekliliği doldurmuş olmaları nedeniyle eski programı ezberlemeleri dolayısıyla yeni programı öğrenmede isteksiz olmaları. Sınava yönelik çalışmaların ilköğretim 1. sınıftan itibaren yapılmaya başlanması. OKS (SBS) ve ÖSS sınavlarında eski programın öne çıkması. Merkezdeki velilerin, öğretmenlere daha çok sınav merkezli konulara yönelmeleri noktasında baskıcı bir yaklaşım ve yönlendirmede bulunmaları. Belirtilen görüşlere katılan öğretmenler, müfettişlerin de bu görüşlere katıldıklarını öne sürmektedirler.

Velilerin resim, müzik ve beden eğitimi derslerine karşı bakış açıları ile ilgili soruya öğretmenler şu cevapları vermişlerdir: "Şehir merkezindeki okullarda okuyan öğrenci velileri bu ders saatlerine ayrılan zamanı özellikle Türkçe ve matematik konularıyla geçirmemizi istemektedirler. Bunun nedeni de sınavlara hazırlıktır (çocuğum iki soru fazla yapsın da bu üç ders önemli değil). Köy okullarında ise veliler bu konuda istek belirtmemektedirler. Daha doğrusu öğretmene fazla müdahale etmemektedirler. Köy ve kasabalarda veliler öğretmene daha fazla güvenirler, rekabetin azlığı ve velilerin eğitim seviyelerinin düşüklüğü öğretmenin işine karışmamayı ortaya çıkarıyor."

Resim, müzik ve beden eğitimi derslerini işleyeceğinizi öğrencilere söylediğinizde nasıl tepki veriyorlar? Sorusuna verilen cevaplar oldukça ilginçtir. "Bu derslerden birini işleyeceğimizi öğrendiklerinde büyük bir sevinç yaşarlar. Yapılması durumunda öğrenciler "bahara çıkan atlar gibi" tepki verir. Yapılmaması durumunda eğer öğrenciler daha önceden şartlandırılmışsa tepki gelmiyor. Alışkanlık haline geliyor."

Bu dersleri işleyiş şekliniz nasıldır, öğrencilerle ilgilenir misiniz? Sorusuna öğretmenler; öğretmenin derslere ilgi ve yeteneğine bağlı. Yetenek ve ilgi yoksa "saldım çayıra mevlam kayıra" şeklinde dersler işlenir demektedirler.

Bu derslerde başarılı öğrenciler diğer derslerde de başarılı oluyorlar mı? Sorusuna öğretmenler iki farklı cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin yarısı, "fazla etkisi olmuyor derken, diğer yarısı, diğer derslerde başarılı olanlar bu derslerde de başarılı oluyor" demişlerdir.

Bu dersleri sevmeyen öğrenci oluyor mu? sorusuna, "oluyor ama çok az sayıda. Genelde matematik dersini seven öğrenciler bu derslerde test çözmek istiyorlar" demişlerdir.

6. SONUÇ (CONCLUSION)

Yapılan çalışma sonunda öğretmenlerin çoğunluğunun resim, müzik ve beden eğitimi derslerini bireysel gelişim ve sosyalleşme açısından gerekli gördükleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmamaları, okullarda yeterli araç-gereç ve fiziksel imkânların olmaması ve velilerin bu derslerde diğer derslerle ilgili etkinlik yapılması yönündeki telkinlerde bulunmaları gibi nedenlerle bu derslerin yeterince işlenemediği görüşmeye katılan öğretmenler tarafından dile getirilmektedir. İlköğretim birinci sınıftan itibaren sınavlara hazırlık düşüncesinin özellikle velilerde oluşmaya başlaması, şehir okullarında bu derslerin etkisini oldukça düşürmüştür.

Lisans öğreniminde öğretmenlerin bu derslerle ilgili yeterli bilgi ve deneyimle donatılmadıkları tespit edilmiştir. Özellikle birinci ve ikinci sınıflarda öğretmenlerin biran önce öğrencilerine okuma-yazma öğretilerini düşüncesi, bu derslerin hemen hiç işlenmediğini ortaya çıkarmaktadır. Bu derslerin işlenişinin, bir öğretmenin ifadesiyle "saldım çayıra, mevlam kayıra" şeklinde olduğu görülmektedir.

Şehir okullarında, daha birinci sınıftan itibaren sınavlara hazırlık düşüncesinin öne çıkması, bu derslerin ders saatlerinde özellikle Türkçe ve matematik derslerinin yapılmasını ortaya çıkarmıştır. Bu durumda ise velilerin istek ve yönlendirmesinin etkili olduğu görülmektedir.

Yeni İlköğretim programının, bireysel gelişim ve sosyalleşmeyi destekleyici önemli kazanımlar içerdiği fakat programın uygulanmasının pek mümkün olmadığı görülmüştür. Bunun nedenleri arasında da araç-gereç ve fiziksel yetersizlikler ve uygulamalardaki ikilemler öne çıkarılmıştır.

7. ÖNERİLER (SUGGESTIONS)

Lisan döneminde İlköğretim sınıf öğretmeni olacaklar için bu üç dersle ilgili, özellikle öğretim derslerinin ağırlıklı olarak işlenmesi sağlanmalı, bu konuda Milli Eğitim ve eğitim fakültelerinin işbirliği sağlanmalı. Resim, müzik ve beden eğitimi derslerinin önemi konusunda öğrenciler ve velilerin bilgilendirilmesi. Öğretmenlerin bu derslerin önemiyle ilgili olarak velileri bilgilendirmeleri sağlanmalı. Ailelerin bilinçlendirilmesi noktasında öğretim yılı başlarında okul-aile işbirliği yoluyla seminerler düzenlenmeli. Her öğretim yılı başında, okul müdürlükleri aracılığıyla öğretmenlerin ailelere, yıl boyunca uygulanacak programın içeriği ve uygulanış biçimiyle ilgili rehberlik yapması sağlanmalı. Milli Eğitim müdürlükleri aracılığıyla, öğretmen ve velilere yönelik, bu derslerle ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yoğun şekilde sürdürülmesi. Resim, müzik ve beden eğitimi derslerinin işlenişinde kullanılması gerekli olan araç-gereçlerin ve fiziksel imkânların tüm ilköğretim okullarında sağlanması/bulundurulması. Bu derslerin kazanımlarıyla ilgili ve derslerin ruhuna uygun sosyal etkinliklerin artırılması, tüm öğrencilerin bu etkinliklere katılması konusunda öğretmen ve yöneticilerin etkin olması. Bireylerin sosyalleşme ve bireysel gelişimlerinin sağlanmasında çocukluk döneminin özellikle ilköğretim çağıının önemi ve bu üç dersin etkisinin toplumun her kesimi tarafından kavranması sağlanmalı. Bunun yapılmasında, okul-aile işbirliği ve basın-yayın kuruluşlarıyla işbirliği yoluna gidilmesi.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aral, N., (1999). Sanat Eğitimi, Yaratıcılık Etkileşimi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı. 15.s.11-17.
2. Balcıoğlu, İ., (2003). Sporum Sosyolojisi ve Psikolojisi, İstanbul: Bilge Yayınevi.
3. Büyükoztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: PegemA, Yayınları.
4. Devlet Plânlama Teşkilatında Başbakanlığın 14 Ağustos 1999 tarih ve 1999/7 Sayılı Genelgesi ile Kurulan Özel İhtisas Komisyonları "Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim ve Özel Eğitim" Konusunda Hazırlanan Rapor.

5. Doğan, İ., (2002). Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar, Ankara: PegemA Yayınları.
6. Erkan, N., (1972). İnsan Gücü Geliştirmede Metot ve Terminoloji Jimnastik Antrenör Kurs Notları, Ankara: Jimnastik Federasyonu Yayınları, Aktaran Salih Yergin, Beden Eğitimi ve Sporun Önemi, Ankara 2002: Çağdaş Eğitim Dergisi Sayı. 290, s,37-40.
7. Fichter, J., (1994). Sosyoloji Nedir, Çeviren: Nilgün Çelebi, Ankara: Atilla Kitapevi.
8. Kağıtcıbaşı, Ç., (1985). İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş, 6. Bası, İstanbul: Beta Yayım Dağıtım.
9. Kırışoglu, O.T., (1990). Resim-iř Öğretimi ve Sorunları, Ankara: T.E.D. Yayınları.
10. Tuna, S., (2002). Sanat Eğitiminin Gerekliliđi ve Güncelliđi, Ankara: Çağdaş Eğitim Dergisi Sayı:306, s.29-34.